

God helg

Menighetsblad for Fana menighet nr. 4/12 – årgang 49 med artikler og reportasjer fra hele Fana prosti

Nellys historie

Legene ga Nelly Kroksnes under

ett år igjen å leve. Dette er nå ti år siden. Side 6-7

Enorme oppgaver

Det etiopiske diktaturet fengslet og torturerte Genet Loulseged for hennes kristne tro. I 1984 flyktet hun til Norge. Nå driver Genet en omfattende virksomhet for fattige og foreldreløse barn i hjemlandet. Side 8-9

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Arven fra fortiden

Den genetiske arven etter neandertalerne er nå kartlagt. Resultatene sier mye spennende om oss selv den dag i dag. Side 10-11

60 år med kor

Fana kyrkjekor runder 60. Korveteranene Ingunn Nødtvedt, Bjørg Trætteberg og Alf Trætteberg mimrer på side 14-15

Olsoke i Fana

Fana-folket har teke opp igjen olksok-tradisjonen og minnes Olav Haraldsson sitt fall på Stiklestad 29. juli 1030. Side 2-3

FOTO: DAG VAULA

«I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden»

Dette er starten på vår bibel. I begynnelsen. Denne frasen gjentas i første kapittel av Johannesevangeliet: «I begynnelsen var ordet».

AV MAREN FLOTVE TISCHENDORF

Vi står stadig overfor begynnelser i vår kirke. Nå er det nye konfirmanter begynnelsen jeg tenker mest på om dagen. Men hele menigheten skal starte på nytt denne høsten. Gamle aktiviteter, kirkekor, tensing, klubb, voksenalag, bibelgrupper og alt som skjer i Fana menighet begynner igjen nå etter en lang sommerferie.

Det er en ny begynnelse, selv om det er kjente fjes og kanskje til og med «gamle sanger om igjen» så er det likefullt en begynnelse. En mulighet til å starte på nytt, om igjen, begynne det hele en gang til.

Vi er heldige sånn. Jeg tenker i hvert fall hver vår når konfirmantene er konfirmert at neste år, da skal jeg.... Det er alltid noe som kan bli bedre, noe som kan gjøres annerledes, noe som fortjener å begynne på nytt. Og nå, nå er tiden for det.

Vi står overfor vår begynnelse. Høstens begynnelse. La oss alle gjøre det beste ut av det! Jeg gleder meg i hvert fall til å møte dere alle igjen!

Jeg ønsker dere alle en velsignet høst full av begynnelser! ●

BIKKELAND • BØNES • FANA • SKJOLD • SLETTEBAKKEN • STOREVEIT • SØREIDE
Menighetsbladene i Fana

God Helg utgis av menighetsrådet i samarbeid med BKF og de andre menighetene i Fana, og sendes til alle hjem i menigheten. Vi tar med glede i mot artikler av ulike slag og gjerne også tips til reportasjer.
Levering av stoff: Leveres menighetskontoret eller på e-post: gyriskre@broadpark.no

Olsokfest

I Fana har me teke opp igjen ein gamal tradisjon, nemleg olsokfeiringa på minnedagen for Olav Haraldsson sitt fall på Stiklestad 29. juli 1030.

AV ODDVAR SKRE

Kyrkja gjorde han til nasjonalhelgen, og olsok (=olavsvoka) var ein av dei viktigaste minnedagane på primstaven. På Færøyane har det vore ein ubrotten tradisjon med færøydans i gatene, og hos oss blei olsokfeiringa friska opp i den nasjonale perioden for 100 år sidan av Hulda Garborg og andre. Fana Ungdomslag pleide før å ha årlege korgafestar med dans og bål på Fanafjellet, eller på ungdoms huset

dersom det var regnver. Dei siste 7-8 åra har folk frå Fana Ungdomslag i samarbeid med kyrkja arrangert Olsokmesse i Fanakyrkja med etterfølgjande korgafest med allsong, dans og bål i Bjørvika på Hordamuseet. Dessutan har det gjerne vore ein innleiar som har snakka om eit aktuelt tema. Under Olsokmessa blir det blant anna tent lys framfor glasmaleriet av Sankt Olav nede i kyrkja.

Kjærleikens evangelium

I år hadde prost Per Barsnes valt Paulus sitt såkalla «Kjærleikens evangelium» som preiketext for Olsok, og å fokusera på dei tragiske hendingane 22. juli i fjor. Det var stemningsfullt å syngja salmen «Å ver hjå meg» som vekselsong under kyrkjebøna.

Då me kom ned på Hordamuseet, regna det, så arrangementet blei flytta inn i Tøsdalsløa. I år var det Fana Målslag som var medarrangør, og Oddvar Skre var foredragshaldar, som «stand-in» for Olga Breivik. Ho har nyleg skrive bok om Fanaspringaren, men hadde ikkje høve til å møte sjølv.

Fanaspringaren er ein lokal variant av

FANA BARNEGOSPEL

Liker du å synge, leke og danse? Fana Barnegospel er et kor for barn mellom 3-6 år. Vi har øvelser annenhver torsdag fra kl. 17.30-18.15 i Fana kirke. Oppstart er 30. august. Hjertelig velkommen!

Hilsen Anne Marit Dahle, barne- og ungdomsmusiker i Fana sokn. Kontakt: anne.marit.dahle@bergen.kirken.no ●

Annonser, fellessider (side 5-12):

Knut Sundt Rosenlund - 906 96 474 - costly@online.no

Annonser, lokalsider: Kontakt lokalredaksjonen.

Stoffdeadline neste nummer:

Mandag 24. september

Utgivelsesdag neste nummer:

Tirsdag 9. oktober

Møtekalender/utgivelsesplan:

Se facebook-gruppen «Informasjon menighetsblader Fana prosti»

JAGA AV REGNET: Olsokfesten på Hordamusset blei flytta inn i Tøsdalsløa.

springaren, ein av dei aller eldste dansane her i landet, og her i Fana var det for 50-100 år sidan mange dansarar og spelemenn som spelte og dansa Fanaspringar, men den mest kjente dansaren var nok Kristian Apeltun.

Etter foredraget dansa Ingerid og Ole Petter Soltvedt Fanaspringar med Solveig Krokeide som spelemann, og etterpå var det fleire av oss som svinga oss i reinlender, vals og pariserpolka. Om lag 70 menneske hadde funne vegen for å høyra og sjå Fanaspringaren og høyra om Kristian Apeltun og dei andre lokale spelemennene og dansarane i Fana. ●

Over og t.v.: Ole Petter og Ingerid og Haldor og Elen dansar fanaspringar som framsyningsdans.

Ønsker du å være med i bibelgruppe?

Ytrebygda menighet har siden kirken ble vigslet i 2011, opplevd store og små, flotte og rike, opplevelser. Like naturlig som store forsamlinger er i en menighet, er de små enheter det også. Slike små fellesskap gir personlig kontakt, mulighet for å snakke om tro og tvil og øke kunnskapen om Guds ord.

Tor-Magne og Hildegunn har selv fått oppleve et slikt fellesskap i mange år. De tar initiativ til å gi flere et tilsvarende tilbud fra høsten av. Vi ønsker å bruke et opplegg kaldt «SPOR», utviklet av bevegelsen Korsvei.

Mandag 11. september kl 19 er du velkomme til Ytrebygda kirke der- som dette er noe for deg. ●

Samdals

Begravelsesbyrå AS

Bjørn-Eivind K Netland og Arve Løvenholdt
TRADISJON - TRYGGHET - RESPEKT
Gratis samtale i hjemmet. Døgnvakt: 55 90 19 80

Byens Trafikkskole

v/Domkirken
«Vegg i vegg med 5 videregående skoler»
i sentrum
Kontor: 55 31 07 00, kl. 08.30-16.00
Adresse: Kong Oscarsgt. 23, 5017 Bergen
Privat: Rolf Flatholm, 55 99 05 89, 970 78 787
BIL & MC

FAGKUNNSKAP OG STORT UTVALG!

GULLSMED
H. GAMS-HAUGSØEN

TORGALLMENNING 55 36 40 00
LAGUNEN 55 13 38 60
www.hgh.no

UTLEIE I FANA MENIGHETS-SENTER

Vi leier ut lokaler til
dåpsselskap,
konfirmasjonsselskap,
minnesamvær, åre-
målsdager og andre
sammenkomster.

Kontakt menighetskontoret

tlf. 55 59 32 51

for bestilling/pris

FANA MENIGHET

GRAVSTEIN

- Alle utførelser
- Ny stor utstilling
- Navnetilføyelser og oppussing

Informasjon og
ny katalog på:
www.eikner.no

STEINRIKET
EIKNER NATURSTEIN
ULSMÅGVEIEN 27, NESTTUN
TLF: 55 98 70 00

VELKOMMEN TIL KLUZZ I HØST!

Vårens KLUZZ-samlinger i Fana var populære, med rundt 60 små og store deltakere hver gang.

Fana KM KLUZZ er et møtested for hele familien hvor barn og voksne kan være sammen. På KLUZZ kommer vi som er vi er; rett fra barnehage, skole og jobb. Vi starter med felles middag kl. 16.30, før vi går til aldersbestemte aktiviteter:

- (0-2 år): Småbarnssang
- (3-6 år, t.o.m. 1. klasse): Barnegospelkor
Barnegospelkor (fra 1. klasse):
Familiespeider

Etter at vi har boltret oss i aktivitetene roer vi ned pulsen med felles avslutning i kirken fra 18.15-18.30.

Program for høsten:

- 30. august (Fana kirke)
- 27. september (Ytrebygda kirke)
- 25. oktober (Fana kirke)
- 22. november (Ytrebygda kirke)

Priser for middag: Barn 30 kr, voksen 40 kr, familie 150 kr. Ingen påmelding kreves.

Frivillig? Synes du familiearbeid i menigheten høres spennende ut, er du hjertelig velkommen til å være med. Vi trenger frivillige til mange små og viktige oppgaver fremover!

Har du spørsmål om KLUZZ? Kontakt Kristin Wergeland (wkweg@online.no, 480 26276). ●

Brasiliansk organistbesøk

Organisten Marco Aurélio Lischt (f.1967) kommer fra Petrópolis i Brasil.

I hjembyen fikk han sin første musikkopplæring i barnekoret «Canarinhos de Petrópolis». Han har fått utdanning i orgelspill, kordireksjon og kirkemusikk ved universitetet i Rio de Janeiro og ved musikkhøgskolen i Frankfurt am Main (Tyskland).

Som organist har Marco Aurélio Lischt gjort ser bemerket gjennom konsertreiser i Latin-Amerika og Europa og som dirigent kan han se tilbake på

fremførelser av en rekke store verk for kor og orkester. Han jobber til daglig som dirigent for «Canarinhos de Petrópolis» og har arbeidet dette koret opp til et imponerende nivå. (Lytt og se på YouTube!)

Første besøk i Norge

Marco gjester Norge for første gang med konserter i Fana kirke, Tønsberg domkirke, Skien kirke og Trefoldighetskirken i Arendal. ●

Orgelkonserten i Fana kirke finner sted søndag 9. september kl 19.00 Billetter kr 100,- selges ved inngangen.

Arr: Fana menighet med støtte fra Bergen kommune

Bli med på SENIORTRIM

Ytrebygda menighet og idrettslaget Gneist gleder seg til å samarbeide om å gi de eldre et trimtilbud Ytrebygda kirke.

Dette er blant annet et ønske fra deltakerne på seniotreffet, tidligere eldretreffet, i Blomsterdalen.

Trimmen er tilpasset for å gi alle, uansett funksjonsnivå, bevegelse til musikk, lett styrke.

fellesskap med andre, glede og latter. Randi, utdannet instruktør fra Gneist, gleder seg til å begynne.

Har du spørsmål, ta gjerne kontakt med Hildegunn Gjerald, tlf 992 45 107.

Tid og sted:

Hver tirsdag kl 14.30-15.30. Første samling: 4. september 2012.

Sted: Marthas sal i Ytrebygda kirke
Hjertelig velkommen

Kultur- kalender

Fana kirke, søndag
9. september kl. 19.00:
Orgelkonsert med Marco
Aurélis Lisch (Brasil)
Billetter kr 100.

Bønes kirke tirsdag 18.
september kl. 19.30:
Kulturkveld om Fredrik
Konow Lunds boligarki-
tektur på Kråkenes.

Storetveit kirke lørdag
22. sept. kl. 17.30: Jubi-
leumskonsert med Agape.

Fana kyrkje lørdag 29. sept.
kl. 17: Jubileumskonsert
med Fana kyrkjekor og
Fana kammerorchester

Birkeland kirke søndag
30. sept.: Diakonens dag.
Preken v. biskop emeritus
Olav Skjevesland m.m.

Søreide kirke torsdag
4. oktober kl. 20.00:
Bergen Musik Corps og
koret Jubilate hyller Erik
Bye i ord og toner. Fri
entré, kollekt.

Bønes kirke tirsdag 23.
oktober kl. 19.30: Kultur-

kveld med pastor Egil
Svartdahl. Tema: «Den
gode samtalen».
Pris kr. 100,-

Slettebakken, lørdag
3. november: «Menighe-
tens dag», med mange
aktiviteter inne og ute.

Folkekirken vår består!

I 2014 er det 200-årsjubileum for grunnloven. 200 år er mange dager. Vårt samfunn er kraftig forandret fra den gang til nå.

REFLEKSJON AV
PROST PER
BARSNES

Grunnloven har også tidligere blitt endret og «ført ajour» i forhold til endrede holdninger i samfunnet. I 1814 var for eksempel jøder diskriminert og ute-
stengt fra riket, noe Henrik Wergeland i sin tid kjempet intenst for å endre, og lyktes med til sist.

Norge er i dag et pluralistisk samfunn, hvor ulike livssyn lever side om side. Religionsfrihet er en viktig menneskerett, og det stilles i dag krav til at Staten likestiller de ulike livssyn og trossamfunn, stimulerer til at de gjensidig respekterer hverandre, og gjør sitt til at de som borgere av Norge lever fredfullt sammen. Likestillingen kommer også til uttrykk ved at alle tros- og livssynssamfunn får det samme kronebeløp i tilskudd fra Staten per medlem som Den norske kirke får. Denne ordningen ble innført før grunnlovsendringen den 21.05.2012.

En annen viktig side ved religi-

onsfriheten er at tros- og livssynssamfunn har selvvråderett. Utnevning av biskoper og proster vil heretter skje i regi av Kirken selv, ikke av regjeringen i statsråd. Det såkalte tverrpolitiske kirkeforliket i Stortinget som førte til grunnlovsendringen har derfor sterk støtte både i Den norske kirke og i de andre kirkesamfunn i Norge. I tråd med likestillingen er «den evangelisk lutherske kirke» strøket i §2, der det heter: «Værdigrundlaget forbliver vor kristne og humanistiske arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Retsstat og Menneskerettighetene». Forbliver er et viktig ord som understreker at grunnlovsendringen ikke representerer en endring i det verdifundament Norge som stat fortsatt skal bygges på.

Som landsdekkende folkekirke har Den norske kirke tatt ansvar for at alle nordmenn, hvor de enn bor, i sentrale strøk eller langt utenfor allfarvei, alltid har hatt kirkelig betjening tilgjengelig. Her skiller statskirken seg fra de andre kirkesamfunn, som i sin frihet ikke tar slike hensyn når det gjelder hvor de skal virke. Her

gjelder det å være på vakt. Den norske kirke skal fortsatt være en landsdekkende folkekirke, men det sier seg selv at trang økonomi kan sette en slik målsetting under press.

Nettopp for å ivareta at Den norske kirke skal være landsdekkende, får Den norske kirke som folkekirke derfor fortsatt en særstilling i grunnloven i forhold til andre kirke- og livssynssamfunn. I den nye §16 står det eksplisitt: «Alle Indvaanere af Riget have fri Religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelist-luthersk kirke, forbliver Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten. Nærmere Bestemmelser om dens Ordning fastsættes ved Lov. Alle Tros- og Livssynssamfund skal understøttes paa lig Linje».

I praksis vil den menige mann og kvinne ikke merke noen forskjell. Selv om forholdet mellom stat og kirke er endret ved at vi har fått en konfesyonsfri stat, så er vår landsdekkende folkekirke fortsatt en form for statskirke, der det økonomiske ansvar for kirkens virksomhet også i fremtiden deles av stat og kommune. ●

Ta kontakt dersom du ønsker at ditt barn eller din ungdom skal ha en skolehverdag hvor kristne verdier råder grunnen.

En skole hvor den enkelte har betydning!

Bergen Kristne Grunnskole
Øvre Kråkenes 49
Tlf 55 98 78 20, www.bkgs.no

Husk på dåpsbarna!

Gode bøker og
god musikk får du hos

Bok & Media Vestbok

Vetrlidsallmenningen 1
tlf. 55 31 79 63 post@vestbok.no
www.vestbok.no

Mellom hvert
menighetsblad...
følg med i

Fanaposten

Tlf.: 55 11 80 10
Fax: 55 11 80 11

Hver fredag:
Kunngjøring om
gudstjenester
i Fana Prosti.

E-post:
sylvi@fanaposten.no

Vil du bli frivillig medarbeider på Kirkens SOS?

Innføringskurs for nye frivillige medarbeidere på telefon eller SOS-chat begynner i september!

Vi trenger mennesker som vil prate med medmennesker som har det vanskelig. Oppgaven din er å lytte og tenke høyt sammen med den som tar kontakt. Du skal ikke gi råd eller løse den andre sine problemer.

Du får innføringskurs, veiledning og videre faglig oppfølging så lenge du er med i tjenesten. Vanlig vaktturnus er ca. hver 12. dag, tilpasset din hverdag. Kirkens SOS er en døgnåpen krisetjeneste, tilgjengelig via telefon, SOS-melding og SOS-chat.

Du må være mellom 20 og 80 år, og du må ha avstand til egne kriser. Innføringskurs starter 24. september. Kurset er gratis og omfatter undervisning om samtalemetodikk og krisehåndtering.

Interessert? Kontakt Kirkens SOS i Bjørgvin, tlf 55 32 58 45/ mob 941 83 654
Epost: bjorgvin@kirkens-sos.no • Se www.kirkens-sos.no/bjorgvin for mer info.

 Kirkens SOS

Nelly Kroksnes (75):

Mirakelkvinnen

Da Nelly Kroksnes fikk diagnostisert eggstokkreft i fjerde stadium, ga legene henne 6-10 måneder igjen å leve. Ti år senere er alle spor etter kreften borte.

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

– Jeg trodde at jeg skulle dø, for legene sa det jo. Men jeg følte det aldri slik, sier Nelly Kroksnes, som er en av åtte tidligere pasienter som forteller historien sin i en ny bok skrevet av forskere ved Universitetet i Tromsø.

Navnet Nelly Kroksnes skulle være godt kjent blant leserne av menighetsbladene i Fana. Da hun ble førtidspensjonert våren 2002, hadde hun bak seg 12 år som journalist i Fanaposten. Hennes blide åsyn var i denne perioden nærmest allestedsnærværende i bydelen. Men begynnelsen på hennes pensjonisttilværelse ble langt fra noen dans på roser.

– Samme høst som jeg sluttet i jobben, ble yngstebroren min syk og døde av hjernekreft, forteller hun.

– Det var fælt. Vi hadde et nært forhold, og delte interessen for litteratur og musikk.

Samtidig begynte hun selv å kjenne at noe var galt. Hun ble lett svimmel, og fikk en merkelig mage. Da hennes eldste barnebarn skulle konfirmeres, merket hun at kjolen strammet over magen.

Gikk til privatklinikk

– Fastlegen var på ferie. Da han kom hjem, var jeg blitt ordentlig dårlig. Jeg klarte ikke å spise, og ble tynn som bare det. Men magen vokste.

Hun antok selv at det var en vanncyste. Legen anbefalte henne å bestille time til ultralyd. Ventetiden var på et halvt år.

– Da gikk jeg til privatklinikken Omnia på Danmarks plass. Der traff jeg en eldre gynekolog med bakgrunn fra Haukeland sykehus. Han tok meg på alvor, og fikk meg innlagt på Kvinneklinikken. Hadde jeg fulgt fastlegens råd, ville jeg nok ikke levd i dag.

På Kvinneklinikken fikk Kroksnes slått fast at hun hadde eggstokkreft. En uke etter at hun kontaktet Omnia, ble hun lagt inn for operasjon.

– Etter operasjonen spurte jeg kirurgen om han hadde fått fjernet det meste. «Vi kan snakke om det i morgen» var det korte svaret.

Fikk dødsdommen

Operasjonen hadde avdekket at hun hadde spredning til lungene. Sykdommen var kommet for langt, og hun ble bare åpnet og lukket igjen.

– Dagen etter fikk jeg snakke med en annen lege. «Er det dødsdommen du gir meg?» spurte jeg. «Du har liten og ingen sjanse til å bli frisk, men vi prøver om cellegift kan hjelpe noe», svarte han, og ga meg 6-10 måneder igjen å leve.

– Forberedte du deg på å dø?

– Ja, men jeg følte aldri at jeg skulle dø. Men jeg trodde det, for de sa det jo. Jeg husker godt hva jeg sa til legen, selv om det nå er ti år siden. «Livet mitt har vært godt», sa jeg. «Jeg har opplevd mye, fått brukt evnene mine, har familie som jeg er glad i og jeg er ikke redd».

– Hva svarte legen til det?

– Han sa at en slik filosofi var den beste hjelpen jeg kunne ha.

Magnetterapi og misteltein

Hjemme hadde jungeltelegrafene gått mens hun var innlagt. Mange engasjerte seg for henne, og hun fikk råd om alt fra styrkedrikker til alternative behandlere. Et av rådene var å kontakte Bergen Magnetterapi, en klinikk lokalisert i Åsane.

– Min datter, Ine, hadde hørt om en mann som ble frisk der, forteller hun.

– Så jeg var så vidt ute av sykehuset før vi dro av gårde.

På magnetklinikken ble hun tatt godt imot av behandleren, som også eier og driver firmaet. Han fortalte at han ikke kunne behandle sykdommen, men han kunne hjelpe henne med å få immunforsvaret opp og gå igjen. Hun tok behandling der tre ganger ukentlig, ved siden av at hun fikk resept på misteltein fra en lege som også praktiserer naturmedisin.

Svulsten borte

– Jeg reagerte sterkt på den første sprøyten med misteltein. Legen sa at det var et godt tegn, siden det betydde at medisinen virket. Den gode kampen var i gang.

Denne høsten tok hun også hele tre cellegiftkurer. Det hadde vært en utmattende

tid, men hun begynte nå å føle seg bedre. I slutten av november 2002 ble hun så innlagt på Haukeland sykehus for ny undersøkelse. Det viste seg da at svulsten var så godt som borte, og at det dermed var mulig å operere. Julen det året ble bedre enn hun kunne håpet på, og like over nyttår ble hun innlagt for å operere bort det som var igjen av svulsten.

Flyttet til Åsane

– Så var jeg plutselig frisk, sier hun.

– Jeg vet ikke hvordan det gikk til, men det må ha vært en kombinasjon av cellegiften, magnetbenken og mistelteinen.

Sykdommen hadde brakt familien hennes tett sammen, og senere samme året flyttet hun og mannen inn i tomannsbolig i Åsane sammen med datteren, svigersønnen og sønnen deres.

– Alle de gode naboene våre i Ulsmågåsen var borte, så det var ikke lenger noen grunn til å bli boende der, forteller hun.

– Så ble din mann syk?

– Jeg vil ikke si det slik. Men gjennom flere år ble han sakte men sikkert mer dårlig til beins. Han hadde løsemiddelskade, men døde av kreft.

Døde på påskeaften

Mannen hennes hadde nok hatt kreft lenge, men det ble oppdaget først da han trakk en visdomstann. Da gikk det fort.

– Knut døde på påskeaften i fjor, sier hun stille.

En tåre trille nedover kinnet.

– Det er godt at vi mennesker ikke vet alt som skal skje.

– Har du gjort deg noen tanker om det åndelige oppe i alt det du har vært gjennom?

– Jeg har alltid vært et veldig religiøs menneske. Helt siden jeg var liten har jeg sett en mening i alt som skjer.

Eldre lesere husker kanskje faren til Nelly Kroksnes. Han het Cornelius Josef Corneliusen (1888-1972), og var aktiv i arbeiderbevegelsen i Bergen.

Fritenker

– Min far var syndikalist, og stod utenfor partisystemet. Jeg husker at han hadde

VAR DØDSSYK: – Livet har ikke forandret seg, men det er blitt mye dypere. Jeg har fått mer trygghet i meg selv, sier Nelly Kroksnes, som legene bare ga få måneder igjen å leve – for ti år siden.

mange innlegg i en avis som het Arbetet. Min mor kalte ham bare for Nel, det er derfor jeg fikk navnet Nelly. Da jeg var liten, pleide jeg å presentere meg som Nellekine.

Hun smiler, fortaper seg et øyeblikk i minnene.

– Han omtalte seg selv som fritenker.

– **Det har du arvet?**

– Ja. Men jeg er likevel en kristen. Jeg tror på en høyere mening med det hele, at det finnes krefter i tilværelsen.

Ble bønnhørt

Hun ser opp i taket.

– Det var en morgen i fjor vinter, da min mann var syk. Vi hadde strevd lenge med å få kontakt med legene, og hadde til slutt fått en time på sykehuset. Min datter skulle kjøre oss. Da vi kom opp i veien, viste det seg at bilen hadde punktert. Da foldet jeg hendene og ba en bønn.

I samme øyeblikk kom naboen hennes kjørende forbi, og tilbød seg å hjelpe.

– Han skrudde av hjulet, og lånte oss stepphjulet sitt, slik at vi nådde frem til Hau-

keland til avtalt tid. Det var et viktig møte, og vi hadde strevd med å få hjelp.

«Nå reiser du»

– **Hvordan tok dere farvel?**

– Det var veldig pent. Stille. Aldeles nydelig. Han hadde hatt det så vondt så lenge, men hadde nå fått god hjelp fra smerteteamet. Han beholdt sin klare forstand til det siste.

Hun snakker langsomt, og øynene blir våte igjen.

– Knut kunne ikke lenger snakke, men skrev lenge. De tre siste døgnene bodde Ine og jeg på Haukeland. Langfredag var han veldig bevisst. På påskeaften var han roligere. Vi kunne se at han ikke hadde det vondt. Han fulgte oss med øynene og trykket oss i hendene. Jeg og Ine stod på hver vår side av sengen og snakket til han. «Nå reiser du» sa jeg.

Tror på noe mer

Hun tørker en tåre.

– Det var godt at han fikk dø, sier hun.

– Jeg tror på en styrelse både i denne ver-

«Alternative veier: Pasienter med eksepsjonelle sykdomsforløp» er skrevet av Tove Kruse og Anita Salamonsen, og ble utgitt av Gyldendal forlag nå i august.

FAKTA: Eksepsjonelle sykdomsforløp

- «Alternative veier» presenterer viktige veier til ny kunnskap om alternativ og komplementær behandling.
- Nelly Kroksnes og syv andre tidligere pasienter med alvorlige diagnoser forteller her om sine gode sykdomsforløp knyttet til bruk av alternativ behandling.
- Felles for de åtte er at de har registrert sine erfaringer i Register for eksepsjonelle sykdomsforløp (RESF) ved Universitetet i Tromsø.
- Boken gir innblikk i erfaringene og kunnskapen som disse åtte pasientene har tilegnet seg.
- Boken inneholder også ny forskning på norske og danske pasienters eksepsjonelt gode sykdomsforløp.
- Et eget kapittel inneholder innspill og refleksjoner rundt pasienters bruk av og erfaringer med alternativ behandling.
- Mer informasjon: www.gyldendal.no

PÅ CRUISE: – Knut hadde så fint smil, sier Nelly Kroksnes. Bildet ble tatt på et cruise fra Italia til Tyrkia våren 2007. – Det var noe av det flotteste jeg har vært med på. FOTO: PRIVAT

den og i andre dimensjoner. Vi mennesker skal ikke vite alt, det er nok ikke meningen. Men det finnes nok mye mer.

– **Tror du at dere vil treffes igjen?**

– Ja. Jeg går ikke og tenker på det, men jeg kan merke et nærvær. I bokhyllen har jeg et bilde fra et cruise vi var på. Om kvelden ser jeg på det, og forteller ham hva jeg har gjort. Da er det som om ansiktsuttrykket hans på bildet forandrer seg. Han lyser liksom opp. ●

– Jeg har 4000 barn

Etter å ha vært fengslet og torturert for sin kristne tro, ble Genet Loulseged hjulpet til Norge. I dag driver hun en omfattende virksomhet for fattige og foreldreløse barn i hjemlandet Etiopia.

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

– Noen misjonærer visste om min situasjon, og hjalp meg til å få et studieopphold ved Universitetet i Oslo, forteller Loulseged.

Dette var sommeren 1984. Genet, som den gangen var 25 år, hadde vært utsatt for fengsling og tortur på grunn av sin kristne tro.

– Kristendom var forbudt under den daværende kommunistiske regjeringen. Vi ble tvunget til å verve oss i deres politiske organisasjon, men jeg nektet.

Hun ble da arrestert, og satt fengslet i to måneder. «Fengselet» var en nedlagt garasje. Her satt hun sammen med flere andre fanger, uten nok klær og med minimalt av mat.

– Visste foreldrene dine hvor du var?

– Ja, nesten hele min familie var arrestert, og min eldste bror ble drept.

Hun blir stille. Det kommer noen tårer, og hun snur seg vekk.

– Du ble slått?

– Ja med stokk og spiker.

– Du var bare 25 år. Var du redd?

– Ja, jeg var redd hele tiden. Jeg visste at folk ble drept. Men jeg ba til Gud, og Han hjalp meg.

22. juli 2011

I fjor var hun i Oslo da bomben ble sprengt i

regjeringsbygget. Da kom tankene tilbake.

– Det var sjokkerende å oppleve dette i freidige Norge. Først trodde jeg det var et jordskjelv. Folk rundt meg ramlet overende, og jeg så vinduer bli knust. Jeg hørte sirener, og folk løp forvirret rundt. «*Nå skjer det som jeg rømte fra*» tenkte jeg.

Da hun kom til Norge i 1984, fikk hun både oppholdstillatelse og plass på bibelskole. Senere fortsatte hun med studier på BI i Oslo, og ble bedriftsøkonom.

– Så du ble værende i Norge?

– Ja. Jeg begynte å jobbe hos forskjellige firma som tolk og regnskapsfører.

500 kroner i startkapital

Arbeidet med den nye organisasjonen begynte etter at Genet Loulseged, for første gang på ti år, reiste hjem for å besøke sin familie. Dette var i 1994, etter at kommunistregimet var falt.

– Min far var alvorlig syk, og døde en uke etter at jeg kom. Jeg ble værende en stund, og så med egne øyne hvordan situasjonen var. Folk fra min generasjon var uten jobb, det var mye fattigdom og barna savnet skolegang.

Hun sendte derfor et brev til sine tidligere klassekamerater i Norge, som svarte med å sende henne 500 kroner. Det ble startkapita-

Fakta om Etiopia

- BNP per innbygger: 350 USD
- Barnedødelighet per 1000: 104
- Hiv-smittede, 15-49 år: ca. 1,4 prosent
- Barn i skolen: 83,5 prosent
- Analfabeter 15-24 år: 70,2 prosent

KILDE: NORAD.NO

len for New Life Community, der Genet Loulseged er daglig leder.

Skoler og barnehjem

– Det begynte med en utendørs skole, der jeg fikk med meg mine barndomsvenner som lærere. Hele organisasjonen er bygget opp fra ingenting, forteller hun.

Tilbake i Norge fikk hun vist egne videoopptak på lokaltv i Oslo. Mange ble rørt av det de så, og tok kontakt for å støtte henne. Dette ble opptakten til New Life Community, og selskapet ble registrert i Brønnøysund. I dag driver de blant annet elleve skoler, seks yrkesskoler, gymnas, fire helsestasjoner og barnehjem for foreldreløse barn. Mange barn mistet sine foreldre i krigen mellom Eti-

FREMTIDSHÅP: – Jeg håper på en lysere fremtid for Etiopia når vi får utdannet flere folk, sier Genet Loulseged.

STORT BEHOV: Mer enn 100.000 barn (under) bor på gaten i Addis Abeba. Organisasjoner som NLC møter enorme oppgaver. FOTO: OLAV ASPHOLT

opia og Eritrea (1998-2000). I tillegg dør mange voksne av aids-relaterte sykdommer. Forventet levealder i Etiopia er 45 år.

Mistet Norad-støtte

– Vi hjelper mange familier på helsestasjonene våre, og vi har også fått bygget en vannpost med rent vann, sier hun.

Organisasjonen jobber nå i tre av landets regioner, men sliter økonomisk etter at Norad kuttet sin støtte.

– Vi hadde en avtale med Norad på seks år, der de årlig støttet oss med 900.000 kroner. Denne avtalen gikk ut i 2010. Men vi jobber med å få på plass en ny avtale.

En etiopisk årslønn ligger rundt kr 20.000 om du har høyere utdanning, halvparten

Nei til ytterligere Norad-støtte

– NCL-søknadene ble vurdert som svakere enn mange av konkurrentenes.

AV MAGNE FONN HAFSKOR

Dette sier sier underdirektør Gunvor W. Skancke i Norads avdeling for sivilt samfunn. New Life Community fikk 2,7 millioner kroner i tilskudd fra Norad i årene 2008-2010. Støtten gikk via Global Aid Network. I 2010 sa Norad at dette ville være det siste året med økonomisk støtte, men NLC søkte likevel i 2011 og fikk avslag.

– Konkurransen om midler til frivillige organisasjoner er stor, understreker

Gunvor W. Skancke.

– NLC driver i dag et omfattende arbeid i tre regioner, der Norad-midlene har vært viktige for å sikre kontinuiteten. Er det ikke uheldig å vinge klippe en organisasjon som dere selv har vært med å bygge opp?

– Det er nettopp den økonomiske bærekraften i innsatsen som har vært tema i dialogen mellom Norad og NLC, forklarer hun.

Bistandsmidler skal kun

ha en begrenset varighet, og Norad er opptatt av å utfordre organisasjonene på å finne flere økonomiske bein for sin virksomhet.

– Vi gir tilskudd til prosjekter, ikke til oppbygging av organisasjoner i seg selv.

– Er det gjort noen utredning på hva uteblivelsen av Norad-midler vil bety for NLC?

– Nei, men jeg antar at NLC har gjort slike beregninger selv, sier underdirektør Gunvor W. Skancke.

Fakta: New Life Community (NLC)

- NLC driver en omfattende virksomhet med blant annet barnehager og skoler for 4.500 fattige/foreldreløse barn.

- Organisasjonen har drevet integrerte barne- og kvinneprosjekter siden 1995 i Addis Abeba og fra 1999 i Akaki. I dag har organisasjonen vel 130 faste ansatte. Leder er Genet Loulseged.

- NLC Ethiopia har fått støtte fra Redd Barna og Kirkens Nødhjelp i Etiopia samt den norske og nederlandske ambassaden i Etiopia til bygging av infrastruktur og egen kapasitet.

- Du kan støtte arbeidet ved å sette penger inn på NLCs gavekonto 1644.28.14388.

- Mer informasjon: www.newlifecommunityethiopia.org og www.newlifecommunity.no

dersom ikke. Da sier det seg selv at Norad-midlene betalte lønnen for mange viktige medarbeidere.

Mikrofinans

Dersom de ikke får en ny avtale, håper organisasjonen å få inn penger fra firmaer.

– Vi har opprettet en ordning, der bedrifter kan forplikte seg til å gi oss 10.000 kroner årlig, opplyser Loulseged.

En viktig del av organisasjonens arbeid er såkalt mikrofinans, der de låner ut penger til oppstart av egen virksomhet. New Life Community samarbeider her med Degaf mikrobank, som har en rekke prosjekter rettet mot mishandlede kvinner og forebyggende arbeid mot hiv/aids og omskjæring av jenter.

– De fleste låntagerne er fattige kvinner. Jeg begynte for ti år siden med å låne ut penger til noen få kvinner. I dag har 3500 kvinner klart å starte egen virksomhet gjennom mikrofinans.

Familien først

Nøkkelen til denne suksessen har vært å låne ut til kvinner.

– Vi låner ut til menn også, men prioriterer kvinnene. Etiopiske kvinner har vært undertrykket. Når kvinnene får lån, rykker de opp

til toppsjef for familien, og prioriterer å bruke pengene til alles beste.

– Gjør ikke menn det?

– Ikke på samme måte som kvinnene. Jeg har sett mange eksempler på hvordan de har klart å bygge vannposter, få bedre boforhold og gi barna bedre kosthold.

– Hva sier far når mor får mikrolån?

– Det kan bli konflikter. Men kvinnene blir sterkere og sterkere, og vi ser resultatene.

Indre tilfredsstillelse

– Du har nå vært motoren i New Life Community siden oppstarten i 1994. Hva får deg til å gjøre dette?

– Jeg får en indre tilfredsstillelse når jeg ser elevene, som vi engang underviste på steiner i bambushus, gå ut av universitet og høyskole med gode eksamener. Det samme gjelder mikrofinans, der jeg ser hvordan dette forandrer livet for mange familier. Jeg sier til meg selv at jeg gir mitt liv for hele samfunnet.

– Har du barn selv?

– Jeg har 4000 barn. Min visjon er mitt barn. Det er fint å være sammen med ditt barn, passe på hva det spiser og hvilke klær det går i. Jeg føler det ansvaret hele tiden, og bruker all min tid på organisasjonen.

Hun smiler bredt.

– Det føles ikke som noe offer. ●

Neandertaler- genomet kartlagt

Hvem var neandertalerne, dette istidsfolket, som på en måte var oss - og likevel noe helt annet?

AV MAGNE FONN HAFSKOR

En del av svaret fikk vi i mai 2010. Det tyske Max Planck-instituttet for evolusjonær antropologi (EVA) kunne da, etter fire år med nitid arbeid, endelig publisere neandertalernes genom. Resultatet viste at vi fortsatt bærer med oss rundt fire prosent av denne utdøde menneskearten sitt genmateriale.

De navngjetne

Kanskje det er dette folket vi møter i Første Mosebok: «*Det var kjemper på jorden i de dager, og siden også. For gudesønnene gikk inn til menneskedøtrene, som fødte dem barn. Dette er de mektige fra eldgammel tid, de navngjetne*» (1. MOS. 6:4).

For navngjetne må de ha vært, disse kortvokste tungvekterne som moderne mennesker først ble kjent med da vi kom til

Arven etter

Midtøsten og Europa for rundt 60.000 år siden. Evolusjonært skilte vi lag med dem i Afrika allerede for mer enn 600.000 år siden. Da våre nærmeste forfedre møtte dem igjen, var de godt tilpasset den siste istidens harde klimatiske forhold, med kraftig beinbygning og robuste kropper. De var likevel langt mer avanserte enn våre populære forestillinger og mytologi (troll, kjemper, giganter, kykloper) vil ha oss til å tro.

Neandertalerens halskjede

I boken «*The Neanderthal's Necklace: In Se-*

HULEBOER: Mange turister ønsker å se Denisovahulen i Sibir, der beinfragmentene etter de mystiske denisovanerne ble funnet.

(Foto: Nikolay Chuvaev)

arch of the First Thinkers» (Wiley, 2002) tar den spanske paleoantropologen Juan Luis Arsuaga oss med på en reise tilbake til neandertalernes Europa. Han introduserer oss for et folk som hadde språk (de hadde sannsynligvis problemer med konsonantene k og g), kjente til ilden, laget vakre steinredskaper, spilte enkle melodier på beinfløyter og gravla sine døde sammen med blomster og urter. I franske huler er det funnet fargekrittliggende brunsteiner som kanskje ble brukt til dekorativ kroppsmaling og gjennomborede dyretenner som en gang har vært et halsbånd rundt nakken på en av datidens skjønnheter.

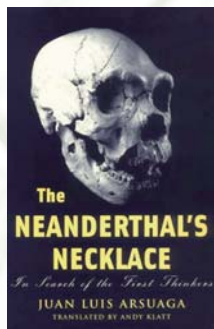
Detektivhistorie

På jakt lot dette istidsfolket seg ledsage av en trofast firbent venn. Forskning tyder nemlig på at menneskets beste venn skilte lag med ulvegenene i en neandertalerleir for rundt 100.000 år siden. Jaktredskapene var trespyd og flintøkser, men ikke pil og bue.

SLEKTNING ELLER IKKE - DET ER SPØRSMÅLET: Svante Pääbo ved Max Planck-instituttet i Leipzig ledet arbeidet med å kartlegge neandertalernes genom. Her poserer han med et rekonstruert kranium fra en neandertaler. FOTO: FRANK VINKEN

istidsfolket

KULTURMENNESKER: Juan Luis Arsuaga forteller blant annet om funnet av et neandertalhalsbånd. Og hva er kjennetegnet på folk som liker å pynte seg? De har kultur.

Dette betød at de ofte gikk i nærkamp med byttedyrene, og da var det nok ikke alltid neandertalerne som gikk seirende ut. Moderne mennesker brakte ny teknologi inn i områdene deres, og funn tyder på at de handlet fiskekroker, harpuner og synåler (laget av bein) hos de nyankomne. Nå viser det seg altså at vi utvekslet mer enn enkle redskaper med dem. Å lese om dette er som å følge med i en spennende detektivhistorie, der det stadig legges frem nye beviser og funn. Oppdateringene finner du på hjemmesiden til Max Planck-instituttets avdeling for evolusjonær antropologi - med den passende nettadressen www.eva.mpg.de.

X-kvinnen

Det siste året har dette nettstedet skrevet mye om funnet av nok en spennende puslebit fra menneskehetens historie. Denne gangen handler det om den mystiske X-kvinnen, som verken var neandertaler eller

moderne menneske. Derimot representerer hun en hittil ukjent menneskerase som har fått navnet denisovanere (etter funnstedet). X står for ukjent, og er i så måte et veldig bra navn på denne siste oppdagelsen på menneskets stamtre. Det var i 2008 at forskere nærmest snublet over et en beinrest etter henne i den sibirske Denisovahulen i Altai-fjellene. Her hadde hun altså sitt bosted for 40.000 år siden, i en verden der neandertalerne fortsatt var den dominerende europeiske menneskerasen.

Urtidsmennesker

Så langt vet vi ikke så mye mer enn dette om hvem denisovanerne var. Funnene i hulen begrenser seg til X-kvinnens lillefinger, en jeksel fra et annet medlem av denne menneskerasen, noen beinredskaper og et polert armbånd. Det siste tyder på at denisovanerne var et avansert og oppfinnsomt folk, som, i likhet med neandertalerne, endatil likte å pynte seg. De var definitivt mennesker. DNA-analyser av de sparsomme funnene viser slektskap med folk fra øygruppen Melanesia (inkludert Ny-Guinea) i Stillehavet. Max Planck-forskerne tror derfor at denisovanerne en gang levde spredt over store deler av Øst-Asia.

Vi er alle afrikanere

Arven etter neandertalerne er større. Kartleggingen av deres DNA viser altså at deler av deres genmateriale finnes i alle nålevende

mennesker, bort sett fra afrikanere. Det siste er et paradoks i seg selv. Hele den menneskelige evolusjonshistorien fant sted i Afrika, og det er også her vi fortsatt finner våre aller nærmeste slektninger (sjimpansen, bonobo og gorillaen). Etter at vi forlot det afrikanske kontinentet, kolonisererte vi alle andre tenkelige steder på vår vidstrakte klode. Uten noensinne å se oss tilbake. Og neandertaleren? De siste sporene etter dette urfolket er bare 25.000 år gamle, og ble funnet i Gorhamhulen i Gibraltar-klippen - med utsikt over til det tapte afrikanske kontinent. ●

TUNGVEKTER: Rekonstruert skelett av neandertaler, basert på beinfragmenter fra en rekke ulike funn

Menneskets fire millioner år lange reise

- Moderne vitenskap mener at sjimpansen og underarten bonobo er våre to nærmeste evolusjonære slektninger.

- Adskillelsen mellom vår utviklingslinje og sjimpansens skal ha skjedd for rundt 4,1 millioner år siden.

- En teori er at dette har sammenheng med dannelsen av den østlige delen av Riftdalen, som deler Afrika på langs. De store afrikanske skogene ligger fort-

satt på vestsiden av denne kløften, savannelandskapet på østsiden.

- Typisk nok er sjimpansens og gorillaens viktigste områder ennå i skogene, mens de eldste sporene etter menneskets forfedre er funnet langs den 6000 kilometer lange riften.

- Eldst er de små australopitekinene, som trolig hadde sterke fellestrekk med moderne sjimpanser og bonoboer.

- For vel 2,4 mill. år siden utviklet de seg til homo habilis («håndverkmennesket»), den første arten som laget og brukte avanserte steinredskaper.

- De eldste sporene etter neste skudd på stammen, homo erectus («det oppreiste mennesket»), er 1,8 mill. år gamle.

- Homo erectus var de første til å bruke ild til å tilberede mat. De utvandret fra Afrika, og spredde seg til store deler av

Asia. Det er også funnet spor etter homo erectus i Spania og Georgia.

- Neandertalerne spredde seg til Europa og Midtøsten for rundt 400.000 år siden.

- Vår art, homo sapiens («det tenkende mennesket»), oppstod i Afrika for rundt 250.000 år siden. Vi utvandret fra Afrika for rundt 80.000 år siden, og har siden spredd oss til alle verdenshjørner.

MENNESKETS UTVIKLING: Hodeskaller fra australopithecus (1), homo erectus (2), neandertaler (3) og moderne menneske (4). ILL: V. P. VOLKOV

Kulturtipset: Verdens eldste kunstverk

«Gardner's Art through the Ages: The Western Perspective» er den lange tittelen på en av de virkelige mursteinene du bør ha i bokhyllen din dersom du er kunstinteressert.

MAGNE FONN HAFSKOR

Det praktfullt illustrerte tobindsverket er ført i pennen av den amerikanske professoren Fred S. Kleiner, og innledes med et kapittel om forhistorisk kunst.

Forfatteren går her direkte til det som må være menneskehetens aller eldste kjente kunstverk: En liten stein med et enten inngravert eller naturlig formet ansikt med tydelige menneskelignende trekk. En av våre forfedre (av arten *Australopithecus*

africanus) brakte denne steinen med seg til hulen sin i Makapansgatdalen i dagens Sør-Afrika, etter å sannsynligvis ha funnet den rundt 32 kilometer unna. Der oppbevarte hun den ved leiet sitt frem til hun døde.

Å se på bildet av denne steinen i dag er å se tre millioner år tilbake i tiden. Hva tenkte dette apemennesket, da hun fant den spesielle steinen? Hvorfor bar hun den med seg hele den lange veien tilbake til hulen? Og hvem var dette kortvokste folket, som søkte ly under klippetaket? De kjente ikke til ilden eller brukte steinredskaper, men de kunne gå på to bein - og hadde kanskje et enkelt språk. Men hadde de evnen til å gjenkjenne et ansikt, gjengitt på overflaten av en liten stein?

Australopithecus blir ofte omtalt som en «avansert sjimpanse», men det er jo et begrep vi like gjerne kan bruke om vår egen art. Tilfeldig eller ikke, denne steinen er begynnelsen på en svært lang historie. Vår historie. ●

Begravelsesbyrået for
byen og distriktet

Solstrands
Begravelsesbyrå as

DØGNVAKT • 55 55 16 16

Vår erfaring – din trygghet

DAHLS
begravelsesbyrå

Tlf 55 13 15 00
www.dbeg.no

Begravelsesbyråkjeden Jølstad

Bergen & Omegn
BEGRAVELSEHJELP

- vi utfører alt det praktiske eller tilrettelegger
for pårørende som ønsker å gjøre noe selv

Knut Helge
Polden

Espen
Polden

Tom
Wilson

Heine
Polden

Døgntelefon: 55 21 44 50 • mobil: 917 51 700
www.bergenogomegn.no

AVD. BERGEN
Teatergt. 20
5010 Bergen
Tlf: 55 21 44 50

AVD. BERGEN VEST
2.etg på Shellstasjonen
Sartor, 5353 Straume
Tlf: 55 21 44 50

Gi barnet ditt gode
verdier med på veien

Møllebakken Skole er
en kristen grunnskole med
små undervisningsgrupper,
gode faglige resultater, og
et inkluderende miljø som
elevene trives i.

Kontakt oss gjerne
for å få vite mer.

MØLLEBAKKEN SKOLE

Syvendedags Adventistsamfunnets grunnskole i Bergen

www.mollebakkenskole.no post@mollebakkenskole.no Tlf: 55 20 71 70

EUROSPAR

Blomsterdalen Matsenter AS

man-fre: 8-22 • lørdag: 9-20

tlf. 55 22 00 20

Alltid lave priser www.sparkjop.no

Familievarerhuset: Kokstad - Åsane - Strandgaten - Sotra

KNUTSEN BENSIN OG SERVICE AS

5258 Blomsterdalen - Telefon 55 22 61 84

Bensinstasjon - Autorisert bilverkstad

*Fanatorget
Blomster AS*

AURDALSLIA 12 • 5253 SANDSLI
Tlf: 55 22 65 10

Autorisert rørleggermester

Arnfred Birkeli

Postboks 58, 5852 Nesttun
Telefon 94 58 60 19

Ica Nær Fana

Din nærbutikk i Fana
tlf. 55 91 57 61 Faks. 55 91 65 20

HØGSETEVEGEN ELDRESENTER, FANA

Lokaler til leie for møter og familiesammenkomster

Tlf. 55 91 53 48

EL-TUNET
i Blomsterdalen

"Størst på lamper og skjermer"

Nytt tlf. nr
55 11 47 50

Vi har også
småelektriske
apparater og
gaveartikler.

Har du små eller store byggeplaner,
ring vår installasjonsavdeling.

Håvardstun Elektriske as

Ytrebygdsveien 237 - 5258 Blomsterdalen

Hvem-hva-hvor i Fana menighet Menighetskontoret: Tlf. 55 59 32 50 • Faks 55 59 32 59 • Epost: fana.menighet@bergen.kirken.no
Gironummer 3411.30.76803 Besøk vår hjemmeside: www.fana-menighet.no

Prost Per Barsnes
55 59 32 55
per.barsnes@bergen.kirken.no
privat: 55 91 56 56 - 415 52 570

Sokneprest Gunnar Nesse
55 59 32 56 - 901 70 380
gunnar.nesse@bergen.kirken.no

Seniorprest Per-Arne Mehren
55 18 14 44 - 977 04 716
pampam@online.no

Ungdomsprest (vikar)
Marte Hovda Ottesen, 55 59 32 60

Kantor Jostein Aarvik
55 59 32 52 - 55 31 48 06
jostein.aarvik@bergen.kirken.no

Kapellan Eivind Kråvik
55 59 32 53
eivind.kraavik@bergen.kirken.no

Barne- og ungdomsmusiker
Anne Marit Dahle: 55 59 32 62

Daglig leder Marit Offerdal
55 59 32 51
marit.offerdal@bergen.kirken.no

Frivillighetskoordinator/diakoni-
medarbeider Liv Marit K. Evjen
55 59 32 54 - 920 91 187
liv.marit.k.evjen@bergen.kirken.no

Trosopplæringsmedarbeider
Anette Lien Olsen, 55 59 32 62

Kateketvikar Sverre J. Nærheim
55 59 32 63
sverre.johan.naerheim@bergen.kirken.no

Ungdomsprest/KM-sekretær
André Birkeland (vikar)
55 59 32 60
andre.birkeland@bergen.kirken.no

Kirketjener Kalaregy Drange
55 59 32 66
kalaregy.drange@bergen.kirken.no

Kantor Gjermund Mildestveit
55 59 32 58 - 913 83 430
gjermund.mildestveit@bergen.kirken.no

Menighetsrådsleder
Christer Olsen, 926 34 978
christer.olsen@kirken.no

Ytrebygda menighetsutvalg
Hildegunn Gjerald t.99245107
tor.hild@online.no

Åpen barnehage,
styrer Marianne Hjorth
413 28 003
post@openbarnehage.no

Gudstjenesteutvalget
Olaf Heggdal: 958 24 222

Trosopplæringsutvalget
Kari Flornes: 55298751

Kulturutvalget
Linbjørg Sæterdal: 959 78 425

Misjon og økumenikkutvalget
Oddvar Aadland: 55 22 66 73

Økonomiutvalget
Per Jonny Vik: 55 22 91 64

Ytrebygda Kyrkjelag
Arvid Grostøl: 55 22 72 20

Fana KFUK-KFUM
Erlend Nesse: 3208694

Diakonaten
Tone Høylandskjær: 55 22 80 92

Fana Kyrkjekor
Gyri Skre: 55 91 51 53

Voksenlaget, KFUK-KFUM
Grethe Aalerud: 55 91 75 61
480 86 303
gaalerud@csc.com

Kirkegård og gravstell (BKF)
Tlf. man-fre 8-15: 55 59 32 01
kirkegard@bergen.kirken.no

Åpen barnehage Fana KM

Velkommen til åpen barnehage i kjelleren til Fana menighetssenter. Fana KFUK-KFUMs tilbud er for barn i alderen 0-6 år i sammen med en voksen omsorgsperson. Det er et møtested for både barn og voksne hvor det vil være en fin mulighet til å bli kjent med andre barn og voksne i nærmiljøet. Åpen barnehage er et møtested for vennskap, fellesskap, lek og læring.

Åpningstider:

Mandag 09.00-15.00

Tirsdag 09.00-14.00

Torsdag 09.00-14.00

Hver dag har vi:

- Lek, aktiviteter og samlingsstund
- Felles smørelunch
- Babysang (tirsdager kl. 11.00)

Tilbudet er gratis. Du betaler kun kr. 20,- for voksen og kr. 15,- for barn dersom dere spiser lunch med oss. Åpen barnehage har ingen påmelding og du kan komme og gå når du vil innenfor barnehagens åpnings-tid. Vi følger også skoleruta for ferier og fridager.

Adresse: Fanaveien 320, 5244 Fana
Tlf: 413 28 003
e-post: post@openbarnehage.no
www.openbarnehage.no ●

Hjelp til tak og ventilasjon?

Ta kontakt med oss

tlf 55 11 69 69

FANA BLIKK
TAK OG VENTILASJONSSENTERET

Fanaveien 39 - 5221 Nesttun
Nettbutikk: www.fanablikk.no

Fana kyrkjekor

I februar 1952 hadde menighets-bladet for Fana en annonse i anledning at kirken skulle feire sitt 800 års jubileum. Organist Sigmund Skage trengte et kor til å framføre en festkantate.

AV DAG VAULA

Det førte til at 27 unge og ivrige sangere møtte fram til opptaksprøve 26. mars. Kun to uker senere sang koret i radiooverføringen av gudstjenesten på første påskedag! Festkantaten med tekst av prost Theodor Hovda og musikk av Sigmund Skage, ble deretter framført under jubileet i 1953, der også kong Haakon var til stede!

Nå, seksti år senere har vi samlet tre av pionerene i kyrkjekoret til samtale om koret - før og nå. Bjørg Trætteberg har vært med helt fra starten av. Alf Trætteberg begynte fire år senere; traff Bjørg der og har holdt fast på henne og koret siden. Ingunn Nødtvedt snek seg inn i koret i 1953 uten å avlegge stemmep prøve, fordi dirigenten Sigmund Skage hadde et opphold i Danmark akkurat da. Nå kjenner alle i Fana henne som Ingunn Skage, og hun har gledet oss med utallige solistopptredener sammen med både Kyrkjekoret og Fana mannskor. Mange har sagt at det blir ikke jul i Fana før Ingunn har sunget «O helga natt» fra galleriet i kirken.

Mange minner

Når vi spør disse tre hva de husker best fra årene i koret og hva som har betydd mest for dem, er det så mange gode og morsomme minner som veller fram at vi må forenkle kraftig for ikke å sprengre alle rammer. Først og fremst er det kanskje det gode miljøet i koret som gjør at medlemmene trives og kommer trofast på øving hver onsdag. Dugnadsånden har alltid vært sterk, enten det gjelder å skaffe penger til reise-kassen ved kakebaking eller å rydde opp etter en juletreffest. Disse juletreffestene er blitt en verdifull «gammeldags» tradisjon både for koret og for mange andre i Fanabygden, med allsang, korsang, underholdning og gangrundt det store juletreet som dugnadsgjengen har hentet fra kirken og rigget opp i festsalen.

Og så er det naturligvis turene, både innenlands og utenlands. Minner og opplevelser står i kø. Det begynte ganske enkelt med turer til Herdla og Fitjar i en fiskeskøyte som broren til frøken Fauskanger i koret eide. I mange år deltok koret på de årlige rikskirkesangfestene. Så kom alle utenlandsturene, den første i 1959 til sangfestivalen i Llangollen i Wales. Fra 1972 til

Korveteraner: Ingunn Nødtvedt, Bjørg Trætteberg og Alf Trætteberg. FOTO: DAG VAULA

forskjellige land i Europa. Turen i 1996 til de «norske» områdene av USA var spesielt rik på opplevelser, og under Frankriketuren i 2002 fikk koret oppleve å synge i selveste Notre Dame.

Den siste turen med 17. maifeiring i Sjømannskirken i London var en vellykket del av korets 60-årsjubileum. Feiringen fortsetter i høst med jubileumskonert i Fana kirke lørdag 29. september.

Glem ikke musikken

Sist, men likevel viktigst er musikken. Det å øve inn og framføre et stort korverk gjør at man både utvikler sin egen musikalitet og får del i musikken på en helt annen måte enn når man bare hører verket. Gleden ved å framføre musikk på en slik måte at tilhørerne får utbytte av det, skal heller ikke undervurderes. Begge disse tingene avhenger av at man har en god dirigent, og her har koret vært heldig.

Korets dirigenter har på hver sin måte vært både dyktige og inspirerende. Sigmund Skage ledet koret i 34 år til 1986. Etter et mellomspill med Morten Ludvigsen til 1988 overtok Ivar

runder 60 år

Fana kyrkjekor feirer jubileet med en konsert i Fana kyrkje 29. september kl 1700. På programmet står både gamle gode og nyare verk. Fana kammerorkester er med oss og set ein spiss på framføringa. Jubileums-kollekt ved utgangen.

Meland koret fram til 1997 og siden har Jo-stein Aarvik dirigert koret fram til dags dato.

I tillegg til konserter, bidrar koret også til menighetens virksomhet med grupper av forsangere ved de fleste gudstjenestene. Denne praksisen startet i 1958 og har gradvis erstattet de tidligere faste «syngedamene» på galleriet. Forsangertjenesten er ment som en støtte til menighetens salmesang, men den gir også utbytte til kormedlemmene i form av bedre kjennskap til salmeskatten og liturgien.

Kom igjen, bli med!

Fra 27 sangere ved starten har antallet kormedlemmer svingt mellom ca 30 og 50, til det nå i 2012 er 44 aktive sangere. Alle korets medlemmer har et sterkt ønske om at Fana kyrkjekor skal fortsette som et dyktig, nyttig og trivelig kor. Alf, Bjørg og Ingunn anbefaler derfor koret på det beste for alle sanginteresserte i Fana menighet og garanterer en god mottakelse og et stort sosialt og musikalsk utbytte. ●

Nytt tilbud til utviklingshemmede

Det skal denne høsten være 4 kveldsmesser i Ytrebygda kirke. Kveldsmessene er for alle - ungdommer, voksne og eldre. Det blir sang, musikk, fast liturgi med kort preken og lystenning. Kveldsmessene starter kl. 19 og varer ca. 1 time. Før kveldsmessene - fra kl. 17.30 - inviterer Fana diakoniutvalg beboere i bofellesskap, brukere av botjenestene og pårørende til «KirkeKafè».

Der blir det salg av kaffe og kaker, sang og musikk og litt aktiviteter på kirketorget.

- Søndag 9. september
- Søndag 7. oktober
- Søndag 28. oktober
- Søndag 25. november

Alle ønskes hjertelig velkommen til Ytrebygda kirke

BABYSANG I FANA OG YTREBYGDA

Vi starter igjen med babysang i Åpen barnehage i Fana menighetssenter tirsdager fra kl. 11.00-11.30. Oppstarten blir 4. september. Etter sangen kan en spise felles lunsj med barnehagen.

Denne høsten starter vi også opp babysang i Ytrebygda kirke! Det blir på torsdager, fra 13.00-13.45. Etter sangen blir det anledning til en koselig prat over en kaffekopp. Ta gjerne med nistepakke!

Vi starter opp 6. september, og følger skolerutens ferier. Siste babysang i høstsemesteret blir 22. november.

Det er gratis adgang, hjertelig velkommen! ●

Hilsen barne- og ungdomsmusiker i Fana sokn, Anne Marit Dahle, anne.marit.dahle@bergen.kirken.no

Menighetskalender

døpte

- 13.05. Solveig N. Svendsen
Sara Andreassen
Anine Ingeborg Lund
Joel A. Brekke Nøttveit
- 27.05. Trym Moberg Waage
Benjamin G.K. Torgersen
Sandra Aadland Olsen
Eivind Dahl Øyo
Ole Sebastian Bohnhorst
Marius Eikrem Klepp
- 10.06. Thea Marie Bakke
Aksel Fagerli Birkeland
Victor August Ban Yin Hui
Solvaag
Julian Valle Birkeland
Lianah H. Hæggernæs
Elias Damm
Lea Marie E. Larsen
Ulrik Huseklepp Børve
Martin H. Jørgensen
Fiona Urnes Sundhordvik
Tuva Myrmel
Solan Espeland Knudstad
Karoline Gerdtz Økland
- 24.06. Mathias H. Wilhelmsen
Marie Ågotnes Jensen
Kamilla Ågotnes Jensen
Kristoffer J. S. Kråkenes
Henrik Torvund Gjelsvik
Mathias H. Wilhelmsen
- 08.07. Endre Graue Lerøy
Bianca Estelle Trebouché
Hetland-Brown
Magnus Bruu Raa
Axel Emilian Bjørkelund
Charlene Olsen
Alexander G. Jardeborg
- 22.07. Melvin Skov Osnes
Sarah Hovland Bjånesø
Anna Nordvik Breivik
Holm-Larsen
- 05.08. Mali G. Bjørkelund
Kornelia M. Losnedal-Hag
Amina Emilie H. Arefjord
Alicia Maria B. Andøl
Lana Marie Hestad
Edward Hansen-Garvik

vigde

- 19.05. Kristin Evardsen og
Andreas C.M. Engeberg
- 26.05. Wenche Ueland Helle og
Rune Svødsnes
- 26.05. Birthe Elisabeth Hage og
Asle Skrede

- 02.06. Silje Godøy Harkestad og
Terje Fjeldsbø
- 16.06. Siv Therese Birkeland og
Ivar Stensland
Regine Olsen og Andreas
de Lange
Trine Seim Okstad og
Bjørn Svalland Knudsen
Inger Marie Nordnæs og
Helge Nordvik
- 23.06. Mariann Sangolt og Jan
Robert Indrebø Raa
Therese Ersvær og
Øystein Sjursæter
Inger Helen Gullbrå og
Tom Willy Karlsen
- 07.07. Jeanette Johannessen og
Remi A. Bendiksen
Cecilie Grøndahl og
Anders Frøstad
Mona Cecilie Birkeland
og Anders W. Pettersen
- 21.07. Ragnhild Lunde og
Kenneth Midttun
Camilla Holsen og Jan
Inge Fagerland
Janne Yndestad Sanden
og Arne Bontveit
Anita Klodvik og
Ingmar Hamre
- 28.07. Renate Kvant Johnsen og
Geir Åge Monsen
Elin Sørfonden Tetli og
Morten Franck Larsen
Anita Marie Hatlestad og
Gjert Harald Sæterlid
Anne Kristin Moe Wie og
Ivar Morten Navarsete
- 04.08. Caroline L. Carlsen og
Johan M. Thorbjørnsen
Beate Juliusen og
Kristian Bratheim
Beate Bratli og Kenneth
Midtun

begravelser

- 09.05. Bengt Harald Thue
- 16.05. Einar Nilsen
Synneva Olsen
- 18.05. Ola Mossige Drange
Arthur Henry Nilsen
- 25.05. Jan Arne Breivik
Solveig Krogsæter
- 30.05. Sigvard Brynjulf Rysst
- 01.06. Anna Nilsen
- 06.06. Amanda Leirvåg
- 08.06. Marta Aadland
- 15.06. Synneva Ilma Grimseid

- 15.06. Alis Ruth Fjelltveit
- 20.06. Johnny Raum
- 27.06. Martin Egil Nordås
- 27.06. Mabel Vorland
- 29.06. Ingrid Johanne Flesland
- 06.07. Bjarne Instanes
- 20.07. Ingebjørg Didriksen
Bente Solbakk Lysvold
- 27.07. Olava Sletten
- 01.08. Ingvild Herland Uthaug
Rigmor Skage
- 09.08. Olav Johannes Breivik
Wilfred Havn
- 10.08. Eldbjørg H. Flesland

gudstjenester

- 2. september –**
14. søndag i treenighetstiden
5 Mos 8,7-11-18 1 Kor 3,4-11 Luk 17,7-10
11.00: Fana. Høymesse ved Per-Arne Mehren. Nattverd. Offer: Norsk Gideon. «Sola Fide» deltar. Søndagsskole. Kirkekaffe.
13.00: Fana. Dåpsgudstj. ved Mehren. Offer: Trosopplæringen.
11.00: Ytrebygda. Høymesse ved Nesse. Dåp og nattverd. Offer: Norsk Gideon. Kirkekaffe.
16.00: Kristborg. Ettermiddags-samling v/G. Nesse. Bevertning.
- 9 september –**
15. søndag i treenighetstiden
2 Mos 19,1-6 Fil 4,10-14 Luk 10,38-42
11.00: Fana. Høymesse med dåp og nattverd. Hele soknets samlingsgudstjeneste. Menighetens prester og stab deltar. Offer: Menighetsarbeidet. Søndagsskole. Kirkekaffe.
19.00: Ytrebygda. Kveldsgudstjeneste v/E. Kråvik. Nattverd. Offer: Menighetsarbeidet. Kirkekaffe.
- 16 september –**
16. søndag i treenighetstiden
Salme 13,2-6 1 Pet 4,12-19 Matt 5,10-12
11.00: Fana. Høymesse ved Per-Arne Mehren. Dåp og nattverd. Offer: De fire diakoniinstitusjoner. Søndagsskole. Kirkekaffe.
11.00: Ytrebygda. Høymesse ved G. Nesse. Dåp og nattverd. Offer: De fire diakoniinstitusjoner. Opplegg for barna. Kirkekaffe.

23 september –

- 17. søndag i treenighetstiden**
1 Kong 17,17-24 1 Kor 15,35-45
Luk 7,11-17
11.00: Fana. Høymesse ved Gunnar Nesse. Dåp og nattverd. Offer: Kirkens sosialtjeneste. Søndagsskole. Kirkekaffe.
11.00: Ytrebygda. Familiegudstjeneste ved Per Barsnes. Dåp. Offer: Norsk søndagsskoleforbund. Kirkekaffe.

30 september –

- 18. søndag i treenighetstiden**
1 Kong 8,41-43 Rom 15,25-33
Matt 8,5-13
11.00: Fana. Høymesse/Mikkelsmesse ved Per-Arne Mehren. Dåp og nattverd. Offer: Menighetsarbeidet. Søndagsskole. Kirkekaffe.
11.00: Ytrebygda. Høymesse ved Jørn Henning Theis. Dåp og nattverd. Offer: Menighetsarbeidet. Opplegg for barna. Kirkekaffe.

7 oktober –

- 19 s i treenighetstiden**
5 Mos 30,11-15 Rom 2,13-16 Joh 7,14-17
11.00: Fana. Høymesse ved Per Barsnes. Nattverd. Offer: Blå Kors. Søndagsskole. Kirkekaffe.
13.00: Fana. Dåpsgudstjeneste ved Per Barsnes. Offer: menighetens trosopplæring.
19.00: Ytrebygda. Kveldsgudstjeneste ved Eivind Kråvik. Nattverd. Offer: Blå Kors. Kirkekaffe.

14 oktober –

- 20. søndag i treenighetstiden**
1 Mos 2,18-25 Ef 5,31-33 Mark 10,2-9
11.00: Fana. Høymesse ved Per-Arne Mehren. Dåp og nattverd. Offer: Menighetsarbeidet. Søndagsskole. Kirkekaffe.
11.00: Ytrebygda. Høymesse ved Per Barsnes. Dåp og nattverd. Offer: Menighetsarbeidet. Opplegg for barna. Kirkekaffe.
16.00: Kristborg. Ettermiddags-samling v/G. Nesse. Bevertning.
20.00: Fana. Tomasmesse ved Gunnar Nesse og Ronny Søvik. Forbønn og nattverd. Offer: Fana diakonat.